

Avdelningen Verksamhetsstöd
Agneta Jönsson

Styrelsen för Stockholm Vatten och Avfall AB

Pedagogiskt stöd till barn och unga

FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen föreslår besluta

att ge VD i uppdrag att teckna avtal med Stiftelsen Skansen avseende pedagogiskt stöd till barn och unga vid Baltic Sea Science Center för ett belopp om maximalt 3,0 mnkr årligen.

Christian Rockberger
Verkställande direktör

Niklas Björkman
Avdelningschef
Verksamhetsstöd

Sammanfattning

Stockholm Vatten och Avfall erbjuder stöd till pedagoger i uppdraget att lära barn och ungdomar miljöriktigt och hållbart beteende kopplat till bolagets tjänster.

Genom åren har bolaget haft flera ägardirektiv och uppdrag kring kommunikation riktad till målgruppen, vilket har resulterat i ett samarbetsavtal med Stiftelsen Skansen avseende Baltic Sea Science Center. Avtalet löper ut under år 2026.

Bolaget föreslår att styrelsen beslutar att vd får i uppdrag att årligen teckna avtal Stiftelsen Skansen avseende pedagogiskt stöd till barn och unga vid Baltic Sea Science Center när nuvarande avtal går ut.

ÄRENDET

Bakgrund

Bolaget bedriver pedagogiskt stöd för att bidra till positiva beteendeförändringar kring vatten och avfall, bland annat genom ett samarbete med Baltic Sea Science Center på Skansen med syfte att lära barn och andra besökare hur de ska leva hållbart och minska påverkan på miljö och vattendrag.

Anledningen grundar sig i ägardirektiv från budgeten 2016 med direktiv om att bland annat arbeta för ökad informationsspridning genom förbättrade pedagogiska metoder syftande till att alla stockholmare ska förstå och vilja delta i stadens arbete för en bättre miljö inom vatten och avfall samt att utbilda stockholmarna om stadens vattenhantering genom till exempel ta emot studiebesök.

Vid tiden för ägardirektiven var det inte möjligt att hålla studiebesök i Henriksdals reningsverk eftersom anläggningen skulle byggas om. Ett samarbete inleddes därför med Skansens nya besökscenter Baltic Sea Science Center.

I samband med att avtalet med Skansen avseende Baltic Sea Science Center löper ut i årsskiftet 2026/2027 vill bolaget ta beslut om nytt vägval.

Nuläge och fortsatt inriktning

Samarbetet med Baltic Sea Science Center har varit uppskattat för de som har nyttjat det.

Bolaget anser att det är viktigt att fortsatt sprida information och ge pedagogiskt stöd till kommuninvånarna för att få till positiva beteendeförändringar och verka till bättre miljö.

Ovan ägardirektiv från år 2016 finns inte längre kvar i budget, förutom i den mer allmänna skrivningen från direktiven till samtliga nämnder och bolagsstyrelser om att säkerställa goda förutsättningar för barn och ungas lärande.

På Skolsajten svoa.se/skola tillhandahålls tips och lektionsupplägg till pedagoger. Materialet omfattar såväl frågor om vatten och avlopp som avfall och är väl anpassat efter läroplanen. Webbssidan vänder sig främst till förskolebarn och elever från förskoleklass till årskurs sex.

Ett alternativ skulle kunna vara att anställa en skolinformatör på bolaget som enbart har till uppgift att erbjuda undervisning på skolor med målgruppen elever från årskurs 7-9 till gymnasium. Lektionen skulle då anpassas till läroplanen och omfatta såväl VA- som avfallsfrågor samt uppmuntra till hållbart beteende.

Baltic Sea Science Center

Utöver skolwebbsidan har bolaget som sagt även ett samarbetsavtal med Baltic Sea Science Center på Skansen för att möta pedagogiskt stöd även till högstadie- och gymnasieelever.

Baltic Sea Science Center har anställda pedagoger och erbjuder olika lektionsupplägg om vatten, miljö och hållbarhet, något som är i linje med Stockholm Vatten och Avfalls viktiga budskap. Centret har 600 000 besökare årligen.

Samarbetet med Baltic Sea Science Center har fungerat väl genom att sprida kunskap till de äldre barnen. Verksamheten på Baltic Sea Science Center är unik i Sverige. Undervisningen i korthet handlar om hur det går att få till beteendeförändringar för att bland annat minska övergödningar och utsläpp av miljögifter i Östersjön. Det finns med andra ord starka kopplingar till Stockholm Vatten och Avfalls verksamhet att öka kunskapen om ett hållbart hav och miljö.

Upphandlingsregler

Avtalet med Skansen innehåller sådana villkor att det omfattas av upphandlingsplikt enligt upphandlingsregelverket. Bolaget tillämpar i huvudsak lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF).

Enligt 6 kap. 7 § LUF är det tillåtet att använda ett förhandlat förfarande utan föregående annonsering om det som ska upphandlas kan tillhandahållas endast av en viss leverantör därför att det av tekniska skäl inte finns någon konkurrens. Förfarandet innebär att det är möjligt att vända sig direkt till en leverantör. Undantagen från kraven på annonsering av en upphandling ska alltid tillämpas restriktivt och om undantaget avseende tekniska skäl ska användas ska det vara uteslutet att någon annan än den leverantör man vänder sig till kan uppfylla kraven och att det inte finns något annat rimligt alternativ. Det är bolaget som ansvarar för att bevisa att förutsättningarna är uppfyllda.

Som framgår ovan är verksamheten på Baltic Sea Science Center unik i Sverige och kopplad till Östersjön. I och med att va-verksamheten som bolaget bedriver är nära förknippad med Östersjön och att utsläppen från Henriksdals reningsverk sker i Östersjön så är det av vikt för bolaget att den pedagogiska verksamheten för barn och unga är knuten till just Östersjön.

Vidare behöver verksamheten vara belägen i Stockholmsområdet eftersom det är barn och unga som bor inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen i Stockholm och Huddinge som ska ta del av verksamheten. Bolaget har undersökt om det finns andra verksamheter som kan uppfylla de krav som är nödvändiga med hänsyn till uppdragets art och kommit fram till att Baltic Sea Science Center på Skansen är den enda verksamhet som kan uppfylla kraven. Det kan inte heller anses finnas några rimliga alternativ. Bolagets bedömning är därför att förutsättningarna för att tillämpa undantaget är uppfyllda.

Med hänsyn till att undantagen från krav på annonsering av upphandlingar ska tillämpas restriktivt är det dock nödvändigt att belysa riskerna med att tillämpa undantaget. Frågan kan komma att prövas av Konkursverket eller förvaltningsdomstol och om slutsatsen vid en prövning är att undantaget har tillämpats felaktigt så anses det vara en otillåten direktupphandling. Konsekvenserna kan då bli att bolaget blir skyldigt att betala en upphandlingsskadeavgift uppgående till maximalt 10 procent av avtalets värde och/eller att avtalet ogiltigförklaras. Det finns även en risk för att om en leverantör kan visa att man skulle kunna uppfylla de ställda kraven kan ansöka om skadestånd för det positiva kontraktsintresset.

Vägval

Inför att avtalet löper ut under år 2026 behöver bolaget finna ett tydligt vägval för det fortsätta samarbetet med pedagogisk partner. Bolagen bedömer att Skansens verksamhet vid Baltic Sea Science Centers är så unik att den inte går att finna på annat håll, och att undantaget för tekniska skäl därför kan tillämpas. Nuvarande avtal kostar cirka 2,5 mnkr årligen, och väntas kosta minst lika mycket inför att ett nytt avtal tecknas.

Bolagets förslag

Bolaget förordar att fortsatt tillhandahålla lektionsupplägg till förskola och årskurserna F-6 genom Skolsajten, och föreslår att styrelsen beslutar att vd får i uppdrag att teckna avtal med Stiftelsen Skansen avseende verksamheten vid Baltic Sea Science Center när nuvarande går ut.

SLUT